

SERløst nytt

Nyhetsbrev fra Senter for rettsinformatikk (SERI)

24. feb. 2009

SERløst nytt kommer normalt ut 4-6 ganger i året og inneholder kortfattet informasjon om vitenskapelig og annen faglig aktivitet ved Senter for rettsinformatikk og Avdeling for forvaltningsinformatikk. Følg for øvrig med på Aktuelt-spalten på nettsidene våre, www.jus.uio.no/iri og www.afin.uio.no.

UNIVERSITETET
I OSLO

Nye bøker

Internet Governance. En ny bok om styring av Internett ble publisert i januar 2009 med Lee A. Bygrave og Jon Bing som redaktører. Boken heter *Internet Governance: Infrastructure and Institutions* og er utgitt av Oxford University Press. I tillegg til å være redaktører har Bygrave og Bing skrevet deler av boken sammen med flere andre eksperter på området. Boken gir en innføring i sentrale dagsaktuelle problemstillinger vedrørende nettregulering og er tenkt som lærebok for studenter og andre interesserte. Se [nærmere informasjon](#) om boken.

Schengen informasjonssystem. Stephen K Karanjas doktoravhandling «Transparency and Proportionality in the Schengen Information System and Border Control Co-operation» er utgitt på The Raoul Wallenberg Institute Human Rights Library, vol. 32 (ISBN 978-90-04-16223-5, ib), se [nærmere omtale](#).

Grunnproblemer i norsk rettsliv. Jens Petter Berg har publisert sitt doktorgradsarbeid «Rett og rimelighet i moralsk belysning - og andre grunnproblemer i norsk rettsliv» i en spesialutgave av CompLex-serien (ISBN 978-82-7226-117-6, h). Vi gratulerer!

Utredning om biometri og fingeravtrykk

Dag Wiese Schartum har i samarbeid med Lee A. Bygrave skrevet [«Utredning om fødselsnummer, fingeravtrykk og annen bruk av biometri i forbindelse med lov om behandling av personopplysninger § 12»](#) etter oppdrag fra Justis- og politidepartementet. Utredningen ble publisert 5. november 2008 i departementets rapportserie.

Personvernkommissjonens innstilling

Den 13. januar 2009 avga Personvernkommissjonen sin innstilling [«Individ og integritet: Personvern i det digitale samfunnet» \(NOU 2009:1\)](#). Lee A. Bygrave var medlem av kommisjonen og ledet kommisjonens sekretariat. Line Coll var en av sekretærene for kommisjonen. Jon Bing var blant innleiderne på pressekonferansen i anledning overrekkelsen av kommisjonens innstilling.

Surveillance: Citizens and the State

House of Lords i Storbritannias parlament har utredet hvordan overvåking påvirker forholdet mellom stat og borger. I fjor ble Lee A. Bygrave innkalt til å gi en ekspertuttalelse til Overhuset om temaet. Utredningen [«Surveillance: Citizens and the State»](#) ble publisert den 6. februar av Overhusets Select Committee on the Constitution og inneholder flere referanser til Bygraves uttalelse.

Personvern i New Zealand

Lee A. Bygrave har fått i oppdrag av Europakommisjon å vurdere hvorvidt New Zealand tilbyr tilstrekkelig personopplysningsvern i henhold til EU-lovgivning på området. Arbeidet skal utføres de kommende 6 måneder og er et samarbeid med kollegaer fra University of Otago (New Zealand) og University of New South Wales (Australia).

Tilgjengeliggjøring av Nasjonalbibliotektes samlinger

Spesialråd Helge M. Sønneland, som arbeider ved SERI, er av Kultur- og kirke departementet oppnevnt som leder av en arbeidsgruppe som skal vurdere vederlagsprinsipper for tilgjengeliggjøring av Nasjonal-

bibliotekets samlinger. Gruppens øvrige medlemmer er nasjonalbibliotekar Vigdis Moe Skarstein og direktør i Kopinor Yngve Slettholm. Den første innstillingen fra gruppen vil gjelde pilotprosjektet «Bokhylla.no». Her er planen å gjøre bøker utgitt i Norge i årene 1790-99, 1890-99 og 1990-99 tilgjengelig i digital form; til sammen ca. 50 000 bøker. Av disse vil storparten være fra 1990-årene, og de aller fleste bøkene utgitt i dette tiåret vil også være opphavsrettslig vernet. Gruppen vil derfor måtte vurdere avtaleforhold, spesielt i relasjon til en avtalelisensløsning etter åvl. § 16a. Gruppen skal i en senere rapport komme med forslag til hvordan prosjektet «Bokhylla.no» bør følges opp og erfaringene nyttiggjøres i generelle avtaleforhold som gjelder å gjøre Nasjonalbibliotekets samlinger tilgjengelig i digital form.

Prosjekt om personvern for skoleelever

Tommy Tranvik er ansatt for to år av Uninett ABC for å forske på personvern for skoleelever. Tranvik skal ha SERI/AFIN som arbeidssted og i forskningsarbeidet inngår informasjonssystemet [Personvern-skolen](#) (ikke ferdigstilt) som er utviklet av Schartum og Tranvik med assistanse fra Computas A/S. Representanter fra Datatilsynet, Elevorganisasjonen og Utdanningsdirektoratet vil delta i å utarbeide svar på personvernspørsmål fra skole-Norge som skal publiseres på Personvernskolen. Masterstudent i forvaltningsinformatikk Carl Jacob Rustad drifter systemet.

Nordisk konferanse i rettsinformatikk 2008

Den XXIII:e Nordiske konferansen i rettsinformatikk ble avholdt i Stockholm 17. - 19. november 2008. Konferansen markerte samtidig 40-årsjubileet for Institutet för rettsinformatik ved Universitetet i Stockholm. De norske innleggene var:

- Lee Bygrave: How to build privacy protection. A present day view of choices and difficulties
- Trygve Harvold: Is searching the best way to retrieve legal documents?
- Tobias Mahler: A method for legal risk management, exemplified in a case study on IT outsourcing
- Rolf Riisnæs: Digitale sertifikater og sertifikat-tjenester

- Dag Wiese Schartum: Standardisation as a regulatory measure
- Olav Torvund: Regulating the information society
- Tommy Tranvik: Information Security Regulations: Explaining Compliance and Non-Compliance

Konferansen Internet Governance at the Crossroads

En internasjonal konferanse om styring av Internett, «Internet Governance at the Crossroads», ble arrangert den 29. og 30. januar 2009 i Oslo. Senter for rettsinformatikk og UNINETT Norid AS sto bak arrangementet. Hovedtemaer for konferansen var liberaliseringen av domenenavnpolitikk, globalisering av nettstyring, regulering av online gambling, nettnøytralitet, og forholdet mellom tradisjonell regulering av elektronisk kommunikasjon og «Internet governance». Innlederne er blant verdens fremste eksperter på området og representerte bl.a. ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers), EU-kommisjonen, norske myndigheter, næringsliv og forskningsmiljøer. Konferansen samlet nær 100 deltakere fra hele verden og fikk betydelig medieoppmærksomhet, se for eksempel artikkelen [«Fra .com til .hvasomhelst»](#) i Aftenposten 1. februar 2009.

eForvaltningskonferansen 2009

SERI/AFIN arrangerte eForvaltningskonferansen 2009 sammen med Fagforbundet, NTL og EI&IT-forbundet den 28. og 29. januar 2009 i Oslo. Statsråd Heidi Grande Røys åpnet konferansen som telte ca 130 deltakere. LO-sekretær Trine Lise Sundnes signaliserte økt interesse fra LO vedrørende personvern i arbeidslivet ved bl.a. å argumentere for kollektivt samtykke til å behandle personopplysninger og for sammenkopling mellom funksjon som personvernombud og verneombudene. Dag Wiese Schartum holdt innlegg om «I hvilken grad og på hvilken måte kan utviklingen av den elektroniske forvaltningen styres?». Neste års konferanse er planlagt til 10-11. februar 2010.

Rådslag om eForvaltning

SERI/AFIN planlegger et «Nasjonalt rådslag om eForvaltning» før sommeren 2009. Målet er å kartlegge og beskrive de viktigste juridiske utfordringene vedrørende elektronisk forvaltning. Statlig og kommunal forvaltning, de juridiske fakultetene og relevante deler av IKT-bransjen vil bli blant de inviterte til Rådslaget. Som del av forberedelsen er det igangsatt en spørreundersøkelse rettet mot ansatte i offentlig forvaltning. Resultatene er tenkt som en del av grunnlaget for diskusjonene på Rådslaget. Undersøkelsen gjennomføres av masterstudent i forvaltningsinformatikk Lars H. Jenssen, og ledes av Dag Wiese Schartum.

Eksposering av ansatte på nettet

SERI/AFIN har rollen som knutepunkt i miljøet for spørsmål om personvern i offentlig forvaltning, innenfor rammene av Ressursnettverket for eForvaltning (som finansieres av Norges forskningsråd). I løpet av mars 2009 vil vi igangsette en spørreundersøkelse vedrørende personvernaspekter ved eksponering av ansatte på forvaltningsorganers nettsider. Undersøkelsen vil bli gjennomført av bachelorstudentene Jorid Bache Heggelund og Ivar Berg-Jacobsen og ledes av Dag Wiese Schartum.

Nordisk konferanse i rettsinformatikk 2009

Årets Nordiske konferanse i rettsinformatikk vil bli arrangert av SERI i Oslo, 12. og 13. november. Arbeidstitel er «Overvåking i en rettsstat». Planen er å drøfte spørsmål vedrørende forebyggende overvåking og etterforskning av straffbare handlinger, med hovedfokus på bekjempelse av terror og organisert kriminalitet (men ikke begrenset til dette). Et viktig aspekt blir trolig forholdet mellom det sivile samfunn som informasjonsinnsamler og politimyndigheter mv.

Håndtering av pasientopplysninger

Stipendiat Herbjørn Andresen har skrevet artikkelen «Helsepersonells håndtering av pasientopplysninger» i Tidsskrift for Den norske Legeforening, nr. 24/2008, s. 2823-2837 (sammen med Olaf Gjerløw Aasland, Legeforeningens forskningsinstitutt). Artikkelen inneholder resultater fra en kvantitativ un-

dersøkelse av utvalgte grupper helsepersonells erfaringer med og etterlevelse av ulike rettslige regler om håndtering av pasientopplysninger. Hovedfunnene er at helsepersonell i hovedsak etterlever disse reglene. Den klart største kategorien av brudd på regler og retningslinjer er såkalt «snoking» i IT-systemer, ut fra personlig nysgjerrighet eller av andre grunner som respondentene selv ikke anser som faglig eller etisk aktverdige.

Helsepersonells holdninger til eHelse-scenarier

Stipendiat Herbjørn Andresen har skrevet artikkelen «The Attitude of Norwegian Healthcare Professionals Towards eHealth», i *The Journal on Information Technology in Healthcare*, nr. 6/2008, s. 429-440. Artikkelen er basert på spørreundersøkelse om helsepersonells holdninger til ulike fremtidige, mulige «eHelse-scenarier». Resultatene viser at helsepersonell er relativt skeptiske til å gi pasienter innsyn i og kontroll over tilgang til pasientjournalene over Internett. De er noe mer positive til online-konsultasjoner, og enda noe mer positive til at pasientene selv kan besitte egne journalopplysninger på et «smart-kort» eller lignende. Respondentene var minst negative til å sentralisere journalsystemene, slik at disse er tilgjengelige på tvers av virksomhetene i helsesektoren. Alle scenarier som ble undersøkt viste mindre enn 50 prosent positiv innstilling fra helsepersonellet som ble spurt.

Diverse artikler mv.

- SERI ga som vanlig ut sin «faglig julehilsen» i form av en ny utgave av Yulex. Boken ble sendt et stort antall kontakter i inn- og utland, og inneholdt 12 bidrag fra forskere knyttet til SERI.
- Lee A. Bygrave har skrevet et kapittel om «International agreements to protect personal data» i en antologi om personvern som ble publisert november 2008. Antologien heter *Global Privacy Protection: The First Generation*. Den er utgitt av Edward Elgar Publishing og redigert av James B. Rule og Graham Greenleaf.
- Olav Torvund har skrevet artikkelen «Enerett til lenking - en keiser uten klær? Om opphavsrettslige spørsmål knyttet til lenking på internett» i NIR 2008/5 s. 417.

- Dag Wiese Schartum har publisert artikkelen «Designing and Formulating Data Protection Laws» i International Journal of Law and Information Technology, Oxford University Press, 2008

Foredrag om elektronisk handel

Stipendiat Maryke Silalahi Nuth holdt innlegg ved The 2009 International Joint Conferences on e-Commerce, e-Administration, e-Society, and e-Education (e-Case) and e-Technology, som ble arrangert i Singapore, 8-10. januar 2009. Innlegget var basert på artikkelen «Information Obligations in e-Commerce and Its Impact on Online Contracting» som er blant de publiserte konferansebidragene.

Foredrag om eForvaltning

Arild Jansen (og Einar Løvdal) presenterte sin artikkel «How can ICT reform public agencies?» på NO-KOBIT 2008 (Bergen 18-20. november 2008) og på Scandinavian Work on eGovernment (Kristiansand 2-3. februar 2009). Artikkelen er basert på en studie av det IKT-baserte søknads- og opptakssystemet i Samordnet opptak (til universiteter og høyskoler). Studien viser at sjøl om reformarbeidet har vært drevet fram av departementet, har dynamikken i den tekniske utviklingen skapt grunnlag for en annen løsning enn den som var planlagt på forhånd. Eksempelet illustrerer hvordan moderne e-forvaltningsløsninger kan vokse fram gjennom en langsiktig utvikling som inneholder tekniske, rettslige og organisatoriske endringsprosesser.

Diverse foredrag

- Olav Torvund holdt innlegg om «Opphavsrett og digitale medier» i Kunstakademiet, 6. november 2008 i Bergen.
- Jon Bing holdt foredrag om «Fremtidens sikkerhetsutfordringer - hva er vi villig til å betale for økt sikkerhet i form av redusert personlig frihet?» på NSMs sikkerhetskonferanse 13. november 2008 i Oslo.
- Olav Torvund holdt keynote innlegget «Challenges for the lawyers of tomorrow» ved Leibniz Universitet Hannover 13. desember 2008 i anledning avslutning av masterprogram.
- Dag Wiese Schartum presenterte sitt paper «Sha-

ring information between government institutions - Some legal challenges» på Conference of the Italian Chapter of AIS 14. desember 2008 i Paris.

- Olav Torvund innledet på SERIs Tirsdagskaffe-seminar om «Forslaget om forlenget verntid for utøvende kunstneres rettigheter», 16. desember 2008.
- Jon Bing innledet om «Når arbeidsgiveren også blir Storebror – personvern og overvåking på arbeidsplass», på Personalkonferansen for offentlig sektor: «Nye tider – nytt grep », 22. januar 2009 på Lillehammer.
- Olav Torvund holdt innlegg om «OECD Guidelines om tilgang til offentlig finansierte forskningsdata» på konferanse i regi av Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet, 22. januar 2009 i Oslo.
- Dag Wiese Schartum innledet om «Offentlig elektronisk postjournal på nett - noen spørsmål vedrørende personvern» på Fornyings- og administrasjonsdepartementets workshop om offentlig elektronisk postjournal OEP, 22. januar 2009 i Oslo.
- Jon Bing, Lee A. Bygrave og Dag Wiese Schartum var innledere da Juristenes Utdanningssenter arrangerte heldagsseminar om «Personvern og rettssikkerhet» i Oslo konferansesenter 26. januar 2009.
- Erik Boe og Lee A. Bygrave holdt innlegg for Helsedirektoratet om direktoratets personvernprofil 6. februar 2009.